

Høringsinnspill til Utvalget for fremtidens fellesskole

Kristne Friskolers Forbund (KFF) takker for anledningen til å legge fram vårt innspill. KFF organiserer 150 skoler, hovedsakelig grunnskoler, videregående skoler og skoler godkjent etter kapittel 6A i privatskoleloven.

Utvalget løfter frem noen problemstillinger som man særlig ønsker å vurdere. Vi vil komme med innspill knyttet til noen av disse. Noen av våre kommentarer til de aktuelle problemstillingene gjelder den offentlige skolen og noen gjelder hele skolesektoren, der private skoler med rett til statstilskudd, heretter friskoler, også er med.

Vi ser at fellesskoleutvalgets mandat er avgrenset til den offentlige skolen. Det er beklagelig at friskoler ikke regnes med i et begrep som «fellesskolen». Norsk skole består ikke bare av én type skole. Den rommer et mangfold: offentlige skoler, montessoriskoler, steinerskoler, kristne skoler, internasjonale skoler og andre skoler. Alle disse skolene bidrar til å løfte det samme samfunnsoppdraget – å gi barn og unge en god utdanning og danne fremtidens borgere. Likevel omtales ofte "fellesskolen" som noe utelukkende offentlig. Det skaper et kunstig skille og ekskluderer og stigmatiserer tusenvis av elever og foreldre som har valgt friskole. Den retorikken gjør fellesskapet fattigere og mer ensrettet – ikke rikere og mer inkluderende. Friskolene er en reell del av det norske skolefellesskapet. De er med på å bygge samfunnet vårt, gir verdi tilbake og speiler det mangfoldet som finnes i befolkningen. Det er på tide å anerkjenne at det norske skolefellesskapet er større enn bare den offentlige skolen.

Menneskeretten til å velge skole i Norge

I Norge har vi ikke skoleplikt, men opplæringsplikt. Opplæringsplikten kan oppfylles på fire ulike, likestilte måter; offentlig skole, friskole, privat skole (uten statstilskudd) og hjemmeundervisning. Den offentlige skolen i Norge er i praksis en majoritetsskole, fordi det til enhver tid vil være den politiske majoriteten som bestemmer innhold og omfang. Det er derfor naturlig at den favner bredt, samtidig som den også bør ha forankring i vår kristne kulturarv. Deretter er det like viktig at det gis gode rammevilkår for andre skoler for å sørge for at foreldre som ikke opplever at den offentlige skolen innfrir deres behov, også får sine rettigheter ivaretatt.

Hva sier menneskerettene?

Det er foreldrenes plikt og rett å sørge for oppdragelse, utvikling og utdanning for sine barn. I Verdenserklæringen for menneskerettigheters art. 26.3 står det at «Foreldre har fortrinnsrett til å bestemme hva slags undervisning deres barn skal få.» Staten må legge til rette for at foreldrene får utøvd denne retten og plikten.

FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter art. 13.3., (som også er norsk lov gjennom Menneskerettslovens § 2), presiserer denne retten ytterligere:

Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres ... frihet til å velge andre skoler for sine barn enn dem som er opprettet av offentlige myndigheter ... og til å sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres egen overbevisning.

"Veto-retten" lokale myndigheter har over etablering og utvidelse av friskoler.

I 2023 ble det lagt til en setning i privatskoleloven som sier at det skal legges vesentlig vekt på lokale myndigheters uttalelse i søknader om etablering eller utvidelse av friskoler. I praksis har retten foreldre har til å velge skole i Norge blitt tatt fra foreldrene og gitt til lokale folkevalgte. En gjennomgang av søknadsbehandlinger gjort fra 1. august 2023 til våren 2025 viste at samtlige søknader der vertskommunene/vertsfylkene var negative, ble avslått av Udir. I flere tilfeller ble vedtaket i kommunestyret/fylkestinget avgjort med én stemmes overvekt. Det vil si at lokale myndigheter i praksis har fått en vetorett over etablering eller utvidelse av friskoler.

Norge ble evaluert i FNs menneskerettighetsråd i Genève 4. november 2024 i forbindelse med Universal Periodic Review (UPR), som alle FNs medlemsland går gjennom hvert 4.-5. år.

KFF tok initiativ til et innspill til FN knyttet til UPR av Norge. Det er en rekke medunderskrivere av dette innspillet, slik som blant andre Steinerskoleforbundet, Montessori Norge, Norme og University of Notre Dame.

Målet var å få FNs medlemsland til å anbefale Norge å endre privatskoleloven. Nederland gjorde dette på en svært tydelig måte:

"We understand barriers to establish new schools remain. The recent addition to the Independent Schools Act gives a de facto veto power to counties and municipalities. Therefore, the Netherlands offers the following recommendations to Norway. 1. To revise the Independent School Act to ensure the right to establish new schools without any obstructions by local authorities."

Dessverre avviste Norge denne anbefalingen i mars 2025. Norges svar på denne anbefalingen er basert på følgende uttalelse:

"Norge er ikke forpliktet til å bidra økonomisk eller på annen måte til driften av andre skoler enn offentlige skoler."

Norges svar innebærer dessverre at regjeringen ikke ser på denne rettigheten som en rettighet for alle, men som et privilegium for de få. Det at staten ikke er forpliktet til å finansiere ikke-offentlige skoler innebærer at alle kostnader ved utdanningen legges på skuldrene til foreldrene i disse gruppene. De fleste er ute av stand til å bære en slik

økonomisk byrde, noe som dermed begrenser deres rett til å velge andre skoler for sine barn enn dem som er etablert av offentlige myndigheter (artikkel 13.3 i ØSK).

FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (CESCR) uttaler at konvensjonen "krever at statene iverksetter positive tiltak som muliggjør og støtter individers og samfunnsgruppers oppfyllelse av retten til utdanning" (CESCR 1999, Generell kommentar nr. 13, avsnitt 47).

Utilstrekkelig finansiering av friskoler fører til at mange barn mister retten til utdanningsfrihet. FNs komité for barns rettigheter har anerkjent dette som et menneskerettighetsproblem og presisert at *«Når det gjelder budsjetter, betyr dette at staten skal avstå fra å gripe inn i barns rettigheter ved for eksempel å diskriminere enkelte grupper av barn i budsjettbeslutninger, eller ved å trekke tilbake finansiering eller om dirigere ressurser fra eksisterende programmer som sikrer barns økonomiske, sosiale eller kulturelle rettigheter»* (Committee on the Rights of the Child, General comment No. 19, 2016).

Norges svar på Nederlands anbefaling er derfor verken i samsvar med intensjonen i ØSK eller Barnekonvensjonen.

Det rettslige rammeverket for finansiering, etablering og drift av friskoler må baseres på menneskerettighetene, og ikke på vilkårlige lokale politiske flertall.

Vi oppfordrer utvalget til å anbefale Stortinget å revidere privatskoleloven og bringe den i samsvar med internasjonale menneskerettighetsforpliktelser, samt å sikre at finansieringen av friskoler gjør at alle innbyggere får mulighet til å velge skole, uavhengig av sosioøkonomiske forhold.

Ubegrunnet bekymring for friskoler

I Norge går om lag 5 % av grunnskoleelevene i friskoler, og mange frykter konsekvensene hvis det blir flere. Flere politikere, blant annet tidligere kunnskapsminister Brenna (Ap), har advart mot flere friskoler. Til Vårt Land (8. april 2022) uttalte hun: *«En forutsetning for at Norge skal være et land med små forskjeller og høy tillit, er en sterk offentlig fellesskole ... Derfor kan vi ikke fortsette å privatisere og splitte opp skolesystemet vårt.»* Vi tror at frykten for flere friskoler dessverre er en del av motivasjonen regjeringen har hatt for å sette ned fellesskoleutvalget.

OIDEL, en organisasjon med konsultativ status i FN, har utviklet en indeks over utdanningsfrihet i verden, som heter Freedom of Education Index ([FEI | Oidel](#)). Indeksen har som mål å gi en objektiv vurdering av situasjonen for denne grunnleggende menneskeretten over hele verden.

På denne indeksen ligger Norge på en beskjeden 29. plass. Norge skårer relativt lavt fordi for få foreldre har reell mulighet til å velge skole for sine barn. Majoriteten av kommuner i Norge har ikke et friskoletilbud. Rapporten tilknyttet denne indeksen omhandler også

korrelasjonen mellom utdanningsfriheten i et land og andre sentrale samfunnsmessige forhold. Den viser at større utdanningsfrihet, altså bedre vilkår for friskoler, medfører større sosial mobilitet, mindre økonomiske forskjeller og ingen forskjell knyttet til segregering (FEI – 2025 | Oidel).

I Nederland går om lag 70 prosent av elevene i friskoler, og alle skolene mottar full statlig finansiering. Ifølge Verdensbankens Gini-indeks er inntektsforskjellene der mindre enn i Norge. For å sikre en positiv samfunnsutvikling ved en eventuell økning i antallet friskoler, er det vesentlig å sørge for en finansiering som gjør at alle foreldre gis reell mulighet til å velge dette tilbudet.

TV-serien Skolebytte, (TV2, 2025,) er godt eksempel på at nærscoleprinsippet i den offentlige skolen i seg selv kan være segregerende. I Oslo vil friskolene ha et større mangfold knyttet til etnisk bakgrunn og sosioøkonomiske forhold enn de offentlige skolene, fordi friskolene får elever fra alle bydeler og samfunnslag. På kristne skoler går det elever med mange ulike livssyn, fra ulike samfunnslag og fra ulike kommuner. Fellesskapet som skapes på en skole og i et klasserom på en friskole, gir de samme mulighetene for å skape gode og viktige menneskemøter, som i offentlige skoler og klasserom.

Tilliten i et samfunn styres heller ikke av antall friskoler. I Danmark går 20 %, eller fire ganger så mange av elevene i friskoler, sammenlignet med Norge, mens tilliten i samfunnet er vel så høy som i Norge (<https://ourworldindata.org/trust>).

I Nederland er “freedom of education” grunnlovsfestet. Det innebærer at både offentlige og private skoler har lik rett til statlig finansiering, så lenge de oppfyller nasjonale kvalitetskrav. Private skoler betraktes ikke som en privatisering av utdanning, men som en del av det offentlige utdanningstilbudet, bare med ulike pedagogiske, religiøse eller verdimessige profiler. Staten er derfor ikke redd for private aktører, fordi de er fullt integrert i et felles regulert system med klare kvalitetsstandarder og offentlig ansvar, slik menneskerettigheten til å velge skole (i ØSK 13.3) gir uttrykk for. Utdanningsfrihet er da et grunnleggende prinsipp som håndteres gjennom regulering og tillit, ikke gjennom begrensning. I Nederland ses mangfold på som en styrke som kan forenes med likeverd og fellesskap gjennom regulering av kvalitet, læreplanmål, kjernefag, timetall og elevrettigheter. Ikke gjennom begrensninger knyttet til etablering, eierskap, hvordan man underviser, ideologi eller verdimessig profil. Skolene gis mye tillit og er autonome. Nederland skårer for øvrig vesentlig bedre enn Norge i PISA-rapporten. I Norge derimot, preges utdanningspolitikken av en grunnleggende bekymring for at private skoler vil undergrave fellesskap og likhet, og mangfold ses i større grad på som en potensiell trussel mot «fellesskolen». Denne bekymringen er med på å undergrave den grunnleggende menneskeretten til å velge skole og den får utslag som blant annet «veto-retten» i privatskoleloven. Den kommer også til uttrykk gjennom uttalelser fra politikere og bruk av begreper som «fellesskolen» om den offentlige skolen. Vi mener at det ikke er

belegg for denne bekymringen, noe fakta og forskning viser. Bekymringen er dessverre til hinder for at Norge kan styrke sin posisjon som en nasjon som tar den grunnleggende menneskerettigheten til å velge skole på alvor.

Skolen i det livssynsåpne samfunnet

Utvalgets problemstillinger omhandler også hvordan skolen i framtiden kan gi alle elever likeverdige muligheter og hva barn og unge trenger å lære for å kunne leve gode liv i framtidens samfunn.

Våre skoler er godkjent på grunnlag av livssyn og vi vil derfor her konsentrere oss om det religiøse aspektet i skolen.

Vår kristne kulturarv trekkes ofte frem som et honnørord i ulike sammenhenger, men i fellesskoleutvalgets dokumenter og uttalelser finnes det lite, om noe, som omhandler verdien av religion, livssyn og Norges 1000-årige kristne arv.

Positive faktorer for et samfunn

Kristen tro kan, slik forskning viser, bidra til forhold som fremmer god helse, styrker demokratisk deltakelse og kan ha positiv innvirkning på elevenes læringsutbytte.

I den anerkjente *Handbook of Religion and Health* (Oxford University Press) går forskerne gjennom tusenvis av forskningsstudier. Det store flertallet av studiene viser positive sammenhenger mellom aktiv religiøsitet og helse. Funnene viser blant annet bedre helse både psykisk og fysisk, vesentlig mindre rusproblemer og mindre kriminalitet blant aktive kristne. På bakgrunn av disse funnene anbefaler forskerne blant annet at staten støtter religiøse skoler med gode rammevilkår og at de i offentlige skoler styrker religionsundervisningen og legger til rette for frivillig religionsutøvelse.

Metastudien *The Public Purposes of Private Education: a Civic Outcomes Meta-Analysis*, vurderer ulike skolars bidrag i å forme demokratiske innbyggere og konkluderer med at:

Religiøse private skoler er spesielt sterkt forbundet med positive samfunnsmessige resultater. Det finnes særlig sterke bevis for at private skoler er korrelert med høyere nivåer av politisk toleranse, samt politisk kunnskap og ferdigheter ... Religiøse skoler ser ut til å forbedre samfunnsmessige resultater sammenlignet med sine sekulære motstykker, enten de er offentlige eller private.

Utdanningsforskeren John Hattie har i sin studie Visible Learning Index, samlet over 132 000 studier om hva som virker i utdanning. Der er også religiøse skoler vurdert. (Det står religiøse, men det er nesten utelukkende kristne skoler.) Bare i kraft av å være kristne skoler skårer disse skolene positivt på læringsutbytte. Potensialet til å øke elevenes læringsutbytte beskrives til å: «*Sannsynligvis ha en positiv effekt*» ([Visible Learning - Religious schools Details](#)).

Når vitenskapelige studier i betydelig grad peker på viktigheten av religiøsitet og kristne skoler, framstår det som påfallende at dette ikke i større grad er tillagt vekt i Fellesskoleutvalgets arbeid. KFFs medlemsskoler er gode på å integrere religiøs tro som en naturlig del av skolehverdagen. Friskolesektoren har bedt om å bli involvert i fellesskoleutvalgets arbeid, men har i liten grad nådd inn. Utvalget har riktignok etterspurt og fått innspill fra Steinerskoleforbundet og Montessori Norge. Det er prisverdig. Men det fremstår underlig at utvalget ikke synes å være noe interessert i det åndelige perspektivet hos elever, og hvordan skolen best kan ivareta det. Der kunne KFF og våre medlemsskoler bidratt med nyttige innspill.

Forkynnesforbudet og et livssynsåpent samfunn

Forkynnesforbudet i den offentlige skolen øker sannsynligheten for at skolene får berøringsangst for det religiøse og deretter ofte får en slagside mot ikke-religiøse livssyn. Frykten for skolegudstjenester i juletiden er et godt eksempel på dette. Det kan få underlige utslag, slik som at rektorene i Ås kommune krever at juleevangeliet ikke skal leses, at det ikke skal tennes adventslys, presten skal omtales som vert og at man kan synge «Nå har vi vasket gulvet» ([Rektorer vil at juleevangeliet droppes under skolesamling i kirke](#)). Det fremstår som om at kirken skal sekulariseres til det ugjenkjennelige for at skolen skal tørre å ta med elevene i kirken, i frykt for å bryte loven. Det «forkynnes» tydelig at heller ikke i kirka er Gud viktig. Ikke engang i julefeiringen har Gud plass. Dette er ikke nøytralt, men i høyeste grad sekulært.

Ingen skoler er nøytrale. Alle skoler fremmer verdier. Professor Charles Glenn, ved Boston University, uttaler i boken «The Myth of Common School» at;

Formell utdanning gir bilder eller kart av virkeligheten som uunngåelig gjenspeiler bestemte valg om hva som anses som sikkert og hva som er usikkert, hva som er betydningsfullt og hva som ikke er verdt oppmerksomhet. Ingen del av skolegangen kan være helt nøytral.

Dr. Ashley Berner, direktør for Johns Hopkins Institute for Education Policy (Educational Pluralism and Democracy) sier at indoktrinering ofte er assosiert med religiøs fundamentalisme, men den kan like gjerne være sekulær.

Hun sier videre: «Det kan til og med være stilltiende; en skole som unngår å diskutere religioner og livssyn, lærer også de unge noe: at slike spørsmål er uviktige, eller at de er for private til å kunne diskuteres i det offentlige rom.»

Videre sier hun at; «det som virker mot indoktrinering er eksponering, ved å åpne opp for nye konsepter og erfaringer som kan vurderes.»

Den offentlige skolen bør derfor ha som mål å fremme det livssynsåpne samfunnet. Skolen bør være en arena der det er helt naturlig å snakke om tro og tvil og om ikke-religiøs tro, både blant elever og ansatte. Det er den tryggeste måten for å ikke stå i fare for å ubevisst bare fremme ikke-religiøse livssyn.

For å sikre at den offentlige skolen beveger seg i retning av å fungere som en skole som fremmer et livssynsåpent samfunn, må man i første omgang anerkjenne at forsøk på nøytralitet i praksis fremmer sekularisme. I tillegg bør det legges vekt på funnene fra vitenskapelige studier, blant andre de som er tidligere nevnt, som sterkt anbefaler mer religionsundervisning og tilretteleggelse for religionsutøvelse i skolen.

Mange av elevene i KFFs medlemsskoler gir uttrykk for at det har vært vanskelig å være kristen i den offentlige skolen, og at de derfor har søkt seg til en kristen skole. Utvalget bør sette som mål at den offentlige skolen skal fremme et livssynsåpent samfunn og ikke et sekulært/ateistisk samfunn. Hvis det ikke gjøres, legger man opp til at mange religiøse elever ikke opplever at de blir respektert, at deres livssyn ikke blir verdsatt og at de ikke finner seg til rette i den offentlige skolen.

Formålsparagrafen

Ifølge opplæringslovens formålsparagraf skal opplæringen; *byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfridom, nestekjærleik, tilgiving, likeverd og solidaritet, verdiar som også kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn, og som er forankra i menneskerettane.*

Denne formålsparagrafen åpner for at kristne og humanistiske verdier står i en særstilling. Dette mener KFF er viktig og riktig. Det er disse verdiene som har formet vårt samfunn, og som vi bør bygge videre på. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMK) åpner for at offentlige skoler kan være preget av det aktuelle og historiske majoritetslivssynet i landet (Lautsi vs Italy). At elever eksponeres for kristen trosutøvelse gjennom et besøk på en julegudstjeneste eller andre sammenhenger bør derfor fellesskoleutvalget oppfordre til.

Utvalget bør også oppfordre skolene til å legge opp til besøk til andre livssynsamfunn, som moskeer, synagoger eller besøk hos Human-Etisk forbund, også når det forekommer (frivillig) religionsutøvelse. Det vil gi en mulighet for å sikre god opplæring i og erfaringer med ulike livssyn og derav øke muligheten for at flere elever opplever at livssynet deres blir verdsatt og normalisert.

Fritaksretten, som EMK også har slått fast (Folgerø vs Norge) gir uansett foreldrene mulighet til å frita barna fra deltagelse, noe som sikrer ivaretagelse av foreldrenes menneskerettigheter.

Danning

Vi tror det er avgjørende at både den offentlige skolen og friskoler legger til rette for danning i skolen. Ifølge professor ved universitetet i Wien, Stefan T. Hopmann, er ikke danning innebygget i innholdet eller gitt av undervisningen, men derimot det som blir igjen i eleven etter et møte med et innhold. Wilhelm von Humboldt, forfatteren Johann Wolfgang von Goethe og filosofene Immanuel Kant og Georg Wilhelm Friedrich Hegel var sentrale aktører i utviklingen av det klassiske dannelsbegrepet, som også omtales som

«bildung». I hovedsak dreier det seg om at mennesket er et selvstendig fornuftsvesen, med evnen til å skille mellom rett og galt. Den moralske siden skiller fornuften fra intelligensen, slik visdom skilles fra kunnskap. Hvis elevene skal sitte igjen med mer enn bare kunnskap, må det legges til rette for danning. I lys av dette blir det viktig å reflektere over hva som blir igjen i elevene i møtet med fremtidens skole. Hvis målet ikke er å sekularisere samfunnet, men fremme det livsynsåpne samfunnet, må innholdet i skolen legge opp til at elevene sitter igjen med visdom i møte med eget og andres livssyn, ikke bare kunnskap. De må oppleve at religion og livssyn er en integrert del av alle menneskers liv og gjennom det utvikle respekt for eget og andres livssyn. På denne måten vil elevene også få en forståelse av hvor grunnleggende religionsfriheten er som menneskerettighet, inkludert retten til å endre livssyn gjennom livet.

Kunnskapsminister Nordtuns forslag om å droppe religionsundervisning for de minste elevene, for å prioritere lesing og skriving, er et forslag som dessverre ytterligere vil kunne svekke danningen og forverre skolens blindsoner til elevers (og ansattes) religiøsitet i den offentlige skolen ([Kunnskapsministeren vil kutte tre fag tidlig i barneskolen](#)). Det vil kunne undergrave tilhørigheten til skolen for blant andre mange kristne elever, i et samfunn der gudstro ikke lenger er synkende, men på vei opp ([Nye tall fra Norsk Monitor viser at det er like stor del av befolkningen som kaller seg personlig kristne som i 1985 – Vårt Land](#)).

Organisering og ressursbruk

Utvalget spør om organisering og om menneskelige og økonomiske ressurser kan brukes bedre. Som tidligere nevnt bør utdanningsfriheten forbedres gjennom å legge til rette for at flere foreldre får mulighet til å velge skole. Utdanningssystemet iblant annet Nederland viser at det er mulig. Slik friskolene er finansiert nå, vil det også være besparende for statskassen med flere friskoler, selv om innsparingen i seg selv absolutt ikke bør være et mål. Målet bør være å sikre grunnleggende menneskerettigheter for hele befolkningen.

Kostnader

Friskoler i Norge får 85 % av et tilskuddsgrunnlag utregnet fra kostnadene i offentlige skoler. Men siden alle kostnader ikke er med i tilskuddsgrunnlaget, ligger finansieringen på om lag 70 % av de reelle kostnadene i offentlige skoler. I tillegg kan friskoler ta inntil 15 % av statstilskuddet i foreldrepenger. De fleste friskolene må ta foreldrebetaling for å overleve, men ikke alle foreldre har råd til å betale dette. Barnekonvensjonen sier at grunnskoleutdanning skal være gratis, og flere land som for eksempel Nederland, Belgia, Irland og UK fullfinansierer friskoler. Først ved fullfinansiering blir det en rettighet for alle og ikke et privilegium for noen.

Siden friskoler ikke fullfinansieres i Norge, sparer staten penger på elever som velger friskoler. I de siste statsbudsjettene står det en nokså misvisende tabell over statens «Merutgifter» med friskoler (se under). Den sier ingenting om de reelle kostnadene, men viser bare at staten subsidierer kommunene i friskolefinansieringen.

Tabell 4.16 Meirutgifter, elever i private grunnskular

Overslag 2026	Mrd. kroner
Tilskot til private grunnskular kap. 228, post 70, tilskot til grunnskular under kap. 228, post 75 og særtilskot til kombinerte skular i Noreg under kap. 228, post 85	4,6
Akkumulert trekk frå rammetilskotet til kommunane	2,5
Statens meirutgifter til private grunnskular	2,1

Hentet fra statsbudsjettet 2026

Det reelle regnestykket på hva friskoler koster staten Norge, ser nokså annerledes ut. Det viktige er å sammenligne statens kostnader for friskoler med hva kostnadene hadde vært hvis friskoleelevene gikk i kommunale skoler. Se tabell under:

Hvis friskoleelevene gikk over til kommunale skoler	Mrd. kroner
Ekstra tilskudd i rammeoverføringene til kommunene for 31660 friskoleelever som går til kommunale skoler, korrigert for ITO.	4,8*
Fratrekk for akkumulert trekk fra rammetilskuddet til kommunene	2,5
<u>Statens merutgifter med bare kommunale skoler</u>	<u>2,3</u>

*Tallet er gjennomsnittlig elevkostnad i kommunale skoler ganget med antall friskoleelever og redusert med refusjonskostnadene til ITO, kalkulert ved bruk av ulike kommuners refusjonsmodeller.

Statens besparelser med friskoler

Statens merutgifter med bare kommunale skoler	2,3
Statens merutgifter til private grunnskoler	2,1

Statens besparelse på friskoler **0,2 mrd**

For videregående friskoler er regnestykket enklere i og med at det ikke er høyere tilskuddssats for de første elevene og at ITO-kostnader (Individuelt tilrettelagt opplæring) er skilt ut i KOSTRA. Hvis 17400 friskoleelever i vgs skulle gått over til fylkeskommunale skoler ville det kostet staten om lag 500 mill. mer i året.

Faktum er at staten sparer over en halv milliard kroner per år (på grunn- og videregående nivå) på å legge til rette for den grunnleggende menneskerettigheten det er å velge skole.

Vanligvis er det knyttet kostnader til å fremme menneskerettigheter i et land. Norge bruker ifølge SSB for eksempel om lag 150 mrd. i året på sikkerhet, 4 mrd. i året på rettssikkerhet og 4 mrd. i året på retten til å delta politisk.

Så selv om friskoler blir fullfinansiert og det skulle bli en reell merkostnad for staten, vil det bare gå inn i en rekke andre selvfølgelige utgiftsposter for å beskytte grunnleggende menneskerettigheter.

Avslutning

Avslutningsvis oppfordrer vi utvalget til å anerkjenne friskolene som en viktig del av den norske skolen. Da bør også friskolene innlemmes i begrepet «fellesskolen», og myndighetene bør ikke frykte fremveksten av flere friskoler. KFF oppfordrer også fellesskoleutvalget til å ta kontakt med oss eller noen av våre medlemsskoler for å få innspill på hvordan offentlige skoler bedre kan legge til rette for elevers åndelige identitet og utvikling.